עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

מסורת הש"ס

ע"ן משפט גר מצוה

ב א ב ג מיי' פי"ג מהל' מלכים הל"ג טוש"ע אה"ע סי' ב סעי' ה הג"ה:

כא ד ה מיי' פי"ג מהל' תפלה הל"י:

תורה אור השלם

1. וְיִשַׁב מִצָּרָף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיְיָ מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה: מלאכי ג ג
2. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר: שמות ג טו

גליון הש"ס

גמ' היכלא בידינו. עיין תו"ט פ"ב משנה ט' דכתובות:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קיים וכו' ומדקדקין בהם. נ"ב וכמו משמע בסמוכים סוף דף לא לתן שיעין תמוה סתלה גרים שמא ידקדקו בו ויבטלוהו לידי פסול וע"ש פרש"י אבל התוס' תמהו על גירסתו וע"ש:

תוס' ר"י הזקן

מטהר. פי' ר"ש לעתיד לבא שלא יבדילם הקב"ה מאחר שנדבקו בהם משפחות ישראל. והרי"ף פי' בפרקין דלעיל בנושא ב) שפחה כר' טרפון. משפחה שנטמעה נטמעה. ג) נטמעו עמהם מפני עושרם אין הקב"ה מבדילם לעתיד לבא מאחר שנדבקו בהם משפחות הרבה. עיפה. היא מדומעת מקמת ומים ומלח ומורסן כך כל הארצות משפחתם מעורבות כנגד משפחת בני ארץ ישראל. וארץ ישראל עצמה היא מעורבת כנגד משפחת בכל שכל המשפחות הפסולות עלו מבבל (עיסה) שחזר הפסול לארץ ישראל. (עיסה. להתזיק משפחות ארץ ישראל מיוחסות) ולבדוק אחר משפחות בבל כל הבא לישא משם אשה. למקום סנגה. לפסול משפחות אנשי זרע שיהרגום. היכלא. שבועה בהיכלו של מקום אנו יודעים אותה משפחה. שנטמעה. מחמת שלא נודע פסולה. נטמעה. ואין להפרישו מספק מי נטמע ומי לא נטמע, אלא יניחום מספק והם כשרים לעתיד לבא. ומסתברא דכר' יהודה ס"ל דאמר דממזרים יטהרו לעתיד לבא. בית הצריפה. שנטמעה מחמת שלא נודע פסולה. נטמעה.

לעזי רש"י

מרומא"ט [מרום"א]. מרומא (בית אישליה). טרר"ף [טרוס"א]. נעימה.

מוסף רש"י

אין שחיטה לערוף מן התורה. אלא מדברי סופרים (חולין כ.). ומפילו מתורה אנעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נגלת עוף קדוש נגלה אלא אם כן מתה מאליה לו הרגה במכה אלא על ידי סימנים, אבל מחיים לו עיקור סימנים כשר כו (שם כז:). למדרשיה בפירקא. קרייה דר"ד כ"ל לתרגם לאותיות דרשה וטעמיה הקטיים כו (פסחים נ.). לעלם כתיב. תמר ר"ל, לשון העלמה (שם). לומר העלימהו אלא יקרא כתכנו (שמות ג טו), כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי. כתיב זה שמי לעלם, דהעלמה יכתיב זה זכרי דמשמע קרייה ולא העלמה, לשון אחר כיון דכתב זה שמי פשיעא דזה זכרי, איתן יקרא אלא בשמי (שם). לא כשאני נכתב אני נקרא. שני שמות לימדו, שם הכתיבה ושם הקרייה (שם).

מעבר בשבעים. מיתסס. **כסף מעבר ממזרים.** המטומעים בישראל מחמת ממונם והון גורם להם שיעברו לגמ מין הקב"ה מבדילם מאחר שנדבקו בהם משפחות ישראל הרבה. **וישב מצרף ומעבר כסף.** אותם שנטמעו מחמת עשרם וקיבה דקרא והיו לה' מגישי מנחה בצדקה לדקתו של הקב"ה היא שאינו מבדילם אלא הואיל שנטמעו נטמעו. ורבי יהושע בן לוי סבירא ליה האי מטהר לאו מבדיל פסוליהן קאמר אלא מטהרם ומכשירם כולם. **עיסה.** כעיסה שהיא מעורבת. וכשם ר' משה מרומא"ט שמעתי עיסה כפסולות עניים שנסחט משקה שלהם: **בקשו לעשות בכל עיסה.** להחזיק משפחות ארץ ישראל מיוחסות ולבדוק אחר משפחות בכל כל הנשים ליטא משם אשה: **קוליס אפס משימים בין עיני.** משום דרבי ממשפחת בבל היה מבני בניו של הלל[1] שעלה וקיבל נשיאותו של בני בתירא[2]: **יעפל לכם רבי חנינא.** להשיבכם דבר: **טלוני בעריסה ורוצו.** שלא יפפשו אחר דבריו ויהא צריך לגלות משפחות והוא היה זקן ולא היה יכול לרוץ: **אמר להם אין שחיטה לעוף.** דבר שהוא תימה להם ולא גלה להם טעמו כדי שיהו טרודים בקבלת הראשונה ולא יחזרו אחר טעם השניה עד שיפטר מהם. וטעם דאין שחיטה לעוף מן התורה בשמיטת מולין (דף מ:) יליף מושפך את דמו[3] בשפיכה בעלמא: **ישבו וכדקו.** במשפחות ח"י לברר את דבריו: **כיון שבגינו נסכנה.** לפסול משפחות אנשי זרוע שיהרגום פירשו: **הילולא.** שבועה בהיכלו של מקום: **כידינו הוא.** לגלות פסול משפחות ארץ ישראל: **חגינא.** דכל משפחה שנטמעה נטמעה דאין להפריסה ולהרחיקה ולברר ספק מטומעיהם מי נטמע מי לא נטמע אלא ימיתום הם ספק והם כשרים לעתיד לבא: **כיפ הלריפה.** שם המשפחה: **כן ליון.** אדם חשוב ואיש זרוע: **ריחקה.** הכרית שהן פסולין: **אליבו בא.** לעתיד לבא דכתיב (מלאכי ג) והשיב לב אבות על בנים זה מבני בניו של זה: **דיודעין.** שהכל מחזיקים אותם בפסולים שנתקרבו בזרוע: **אכל משפחה שנטמעה.** מחמת שלא נודע פסולה נטמעה: **עוד אחרים.** משפחה אחרת היתה לבד אותה שקרבה בן ליון: **שם כן ארבע אותיות.** קריאתו ק[4]וכתיבתו ופירושו חכמים מוסרין אותו כו': **לעלם.** להעלים: **כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי.** מדלא כתיב שמי וזכרי משמע שלמדו שני שמות ואמר לו זה שמי מיומד וזה השני מני מזכר: שם בן שתים עשרה וכן ארבעים ושתים לא פירשו לנו: **מעברו הפרילין.** המשתמשין בו: **לנטועים שבכהונה.** לבדך בו העם במקדש לאחר עבודת ליבור של תמיד של שחר: **מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים.** אותן שלא היו בקיאין בו ומבדכין בשם בן ארבע אותיות כשהיו משמין את קולם בנעימה היו אלו ממהרים להבליע את השם בן י"ב ולא היה נשמע לרבים מקול נעימות מביריהם. בנעימת ביסום קול שקורין טרו"ף: **אחר אחי אמי.** שהיה כהן ור' טרפון היה כהן[5] בתוספתא דכתובות (פ"ה) מעשה בר' טרפון שקדש שלש מאות נשים בשני בצורות כדי להאכילם תרומה: **לדוכן.** לברך ברכת כהנים: **ואינו מעמיד על מדוכיו.** לנטור אינה שמא ישתמש בו להנקה: **עד שיודע לך.** במשפחה שאתה בא לידבק בה במה נפסלה: **עד שיודע לך כמה נכשרה.** צריך אתה לבדוק אחר המשפחה כמו שאמרה משנתינו (לקמן דף עו.) ארבע אמהות שהן שמנה: להשיאו

[1] מטהר שבטים שבטו של לוי מטהר תחילה שנא' וישב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי וזיקק אותם כזהב וכ[2]כסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה אמר רבי יהושע בן לוי כסף [3]מטהר ממזרים שנאמר וישב מצרף ומטהר כסף מאי מגישי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל [4]שמשפחה שנטמעה נטמעה: גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל: בימי רבי בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להן [5]קוצים אתם משימים לי בין עיני רצונכם יטפל עמכם ר' חנינא בר חמא נטפל עמהם ר' חנינא בר חמא אמר להם כך מקובלני מר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל בימי רבי [6]פנחס בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להם לעבדיו כשאני אומר שני דברים בבית המדרש טלוני בעריסה ורוצו כי עייל אמר להם [7]אין שחיטה לעוף מן התורה אדיתבי וקמעייני בה אמר להו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל נטלוהו בעריסה ורצו רצו אחריו ולא הגיעוהו ישבו ובדקו עד שהגיעו לסבנה ופירשו א"ר יוחנן [8]היכלא בידינו היא אבל מה אעשה שהרי גדולי הדור נטמעו [9]בה סבר לה כר' יצחק דאמר ר' יצחק משפחה שנטמעה נטמעה אמר אביי אף אנן נמי תנינא [10]משפחת בית הצריפה היתה בעבר הירדן [11]וריחקה בן ציון בזרוע [12]עוד אחרת היתה [13]וקירבה בן ציון בזרוע כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב כגון אלו דידעין אבל משפחה שנטמעה נטמעה תאנא עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה אבל חכמים מוסרים אותו לבניהם ולתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע כדתניא [14]הריני נזיר אם לא אוגלה משפחות יהיה נזיר [15]ולא יגלה משפחות אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק [16]מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע דכתיב [17]זה שמי לעולם לעלם כתיב [18]רבא סבר למידרשיה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב רבי אבינא רמי כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי אמר הקב"ה [19]לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת ת"ר בראשונה שם בן שתים עשרה אותיות היו מוסרין אותו לכל אדם משרבו הפריצים היו מוסרים אותו לצנועים שבכהונה והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים תניא אמר רבי טרפון פעם אחת עליתי אחר אמי לדוכן והטיתי אזני אצל כהן גדול ושמעתי שהבליע שם בנעימת אחיו הכהנים אמר רב יהודה אמר רב שם בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא אמר שמואל משמיה דסבא בבל בחזקת כשרה עומדת עד שיודע לך במה נפסלה שאר ארצות בחזקת פסול הן עומדות עד שיודע לך במה נכשרה ארץ ישראל מוחזק לפסול פסול מוחזק לכשר כשר הא גופא קשיא אמרת מוחזק לפסול פסול הא סתמא כשר והדר [20]תני מוחזק לכשר כשר הא סתמא פסול אמר רב הונא בר תחליפא משמיה [21]דרב לא קשיא כאן יותר משאר עובדי כוכבים כדי שיתוספו עליהם גרים ולא נהירא להא [22]אמר ביבמות (דף מז.) עובד כוכבים הבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר תדע שישראל דווים ודחופים ואומרי' התם משום דיפרוש הוא דאמר מר קטן גרים לישראל כספחת אלמא דבתר [23]שיתגיירו קטים הם וה"ר אהרהם גר פירש לפי שהגרין בקיאין במצות (ג) ומדקדקין בהם קטים הם לישראל כספחת דמתון כן הקב"ה מזכיר עונותיהם של ישראל כשאין עושין לצונו וכה"ג מציגו בני הצרפת (מ"ש יח) שאמרה מה לי ולך אים האלהים (כי) בתת אלי להזכיר [את] עוני שמתון שהוא לדיק גמור היה נראה לה שמזכיר השם עונה [24]ור"י פירש דלפיכך קטים שנטמעו בישראל ואין השכינה שורה אלא על משפחה מיוחסת וכן נראה דמשום הכי מייתי הא דרבי חלבו על הא מילתא דר' חמא בר חנינא: כאן

[1] א"ר חמא עובדי כוכבים הבאים להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר תדע שישראל דווים ודחופים ואומרי' התם מה ראית שבאת להתגייר תדע שישראל דווים ודחופים ואומרי' התם משום דיפרוש הוא דאמר מר קטן גרים לישראל כספחת אלמא דבתר שיתגיירו קטים הם וה"ר אהרהם גר פירש לפי שהגרין בקיאין במצות ומדקדקין בהם קטים הם לישראל כספחת דמתון כן הקב"ה מזכיר עונותיהם של ישראל כשאין עושין לצונו וכה"ג מציגו בני הצרפת (מ"ש יח) שאמרה מה לי ולך אים האלהים (כי) בתת אלי להזכיר [את] עוני שמתון שהוא לדיק גמור היה נראה לה שמזכיר השם עונה ור"י פירש דלפיכך קטים שנטמעו בישראל ואין השכינה שורה אלא על משפחה מיוחסת וכן נראה דמשום הכי מייתי הא דרבי חלבו על הא מילתא דר' חמא בר חנינא: כאן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com